

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

2. Ткаля О. Проблеми та перспективи адміністративного впливу, що застосовується до неповнолітніх. Підприємництво. Господарство і право. 2017. № 8. С. 125-129.

3. Дяченко Т. Заходи профілактики вчинення адміністративних правопорушень неповнолітніх URL: https://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1878%3A090618-12&catid=217%3A2-062018&Itemid=269&lang=en

4. Чернецький О.Л. Правове регулювання адміністративної відповідальності неповнолітніх в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О.Л. Чернецький. Х. : Харківський нац. ун-т внутрішніх справ, 2008. 22 с.

Кононець Віта Петрівна,

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРІОРИТЕТНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДРУЖНЬОГО ДЛЯ ДИТИНИ ПРАВОСУДДЯ

Створення та розвиток дієвої системи правосуддя, дружньої до дитини, є одним з пріоритетних напрямків України відповідно до державної політики забезпечення найкращих інтересів дитини, як пріоритетної засади формування та здійснення дружнього для дитини правосуддя, що декларується міжнародними стандартами.

Реалізація зазначеної мети, зокрема, потребує розроблення та впровадження єдиних стандартів навчання фахівців системи правосуддя щодо неповнолітніх, а саме: суддів, прокурорів, адвокатів, поліцейських, соціальних працівників, педагогів, психологів, працівників органів пробації та інших фахівців, дотичних до системи юстиції щодо дітей. На виконання відповідної стратегії, 27 листопада 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження № 1335-р, яким було затверджено План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року. Відповідним планом були визначені основні завдання та заходи, спрямовані на досягнення очікуваних результатів, індикатори досягнення, строк виконання, а так само відповідальні за виконання.

Саме тому в своїй діяльності Національна поліція має здійснювати всі превентивні заходи для забезпечення повноцінної толерантної роботи з дітьми в унісон до міжнародних стандартів та застосовувати найкращі практики проведення опитування та допиту дітей для найменшої

травматизації їх психологічного стану, що відповідає критеріям системи правосуддя, дружнього до дитини та стануть основою при забезпеченні проваджень у справах.

Одним із першочергових та дієвих превентивних поліцейських заходів у разі посягань щодо дітей, є опитування особи, що передбачено ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію». Важливе значення в ході проведення опитування особи відіграє тактика опитування неповнолітніх осіб. В законодавстві враховано певні особливості, зокрема таке опитування може здійснюватися лише за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога. Для застосування відповідних особливостей необхідно враховувати лише вік особи, яка опитується.

У ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства» зазначається, що дитина – особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше, а дитинство – період розвитку людини до досягнення повноліття років. Стаття 1 Конвенції про права дитини зазначає, що дитиною є кожна людська істота, що не досягла 18-річного віку, якщо згідно із законом, застосованим до цієї дитини, вона не досягає повноліття раніше. У Декларації прав дитини 1959 року зазначається, що дитина, унаслідок її фізичної та розумової незрілості, потребує спеціальної охорони й турботи, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження.

Перед проведенням опитування неповнолітнього, особа поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Опитування неповнолітніх являє собою специфічний процес, котрий вимагає від працівників поліції особливих вмінь та навичок, оскільки діти до досягнення ними повноліття лише формують свої погляди на життя, та додаткового залучення відповідних уповноважених фахівців які допоможуть забезпечити процес опитування або допиту відповідно до стандартів, найменш травматично для психологічного стану дитини.

Визначення алгоритму проведення опитування неповнолітніх осіб має надзвичайно важливе значення, оскільки при вірній побудові тактиці опитування поліцейський встановлює всі фактичні дані досліджує мого провадження.

Хочу звернути увагу, що в рамках адміністративного провадження, кримінального провадження необхідним превентивним заходом є опитування у дитини (допиту). Тому детермінуючись з стратегією реформування та розвитку ювенальної юстиції взагалі та діяльності Національної поліції, є відповідні рекомендації які узгоджуються з *ст. 33 Опитування особи ЗУ «Про Національну поліцію», та відповідно до ст. 224 та ст. 225 КПК Вимоги щодо місця проведення допиту неповнолітніх, де допит за загальним правилом повинен проводитися за місцем проведення досудового розслідування або у су-*

довому засіданні в місці розташування суду, проте законодавець передбачає можливість проведення виїзних судових засідань (ч.3 ст. 225) а також дозволяє проводити допити і в інших місцях за погодженням із особою, яку мають намір допитати (ст. 224 КПК).

Отже, проведення допиту у «Кризовій кімнаті, дружньої до дитини» не суперечить вимогам чинного законодавства, а навпаки узгоджується з вимогами п. в ст. 35 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року, який встановлює обов'язок проводити опитування дитини, у спеціально обладнаному та прилаштованому для цих цілей приміщенні.

Таким чином, система правосуддя щодо неповнолітніх вимагає створення спеціалізованих підрозділів в поліції, судової системи, прокуратури, так само як і призначення спеціальних захисників або інших представників, які надавали б правову або іншу відповідну допомогу дитині.

Фахівці мають проходити професійну підготовку у сфері юстиції щодо неповнолітніх, так само проходити різні навчання в процесі своєї роботи. Така підготовка повинна бути організована на обов'язковій, систематичній і постійній основі. Фахівці, які працюють з дітьми повинні отримувати підготовку не лише щодо юридичних знань (норм міжнародного та національного права), а також отримувати підготовку з питань прав і потреб дітей різних вікових груп та мають бути навчені спілкуватися з дітьми будь-якого віку, а також з дітьми, які знаходяться в умовах особливої вразливості.

Є необхідність у розробленні єдиних стандартів, що регулюють процес навчання фахівців у сфері правосуддя щодо неповнолітніх, який відповідає міжнародним стандартам та кращим практикам.

1. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року яка ратифікована Постановою ВР URL:№ 789-XII від 27.02.91 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення 30.01.2020)

2. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх від 29 листопада 1985 року («Пекінські правила») URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211 (дата звернення 30.01.2020)

3. Розпорядження Кабінет Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1335-р «План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року»

4. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ратифікована Законом України № 4988-VI від 20.06.2012 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#n2 (дата звернення 30.01.2020)

5. Закон України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року» від 05.03.2009 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-17>